

Dinosaurer – fortidens herskere

Dinosaurer i alle størrelser

De fleste tænker på store og frygtindgydende dinosaurer, når de hører ordet palæontologi. Det er heller ikke helt forkert. Mange dinosaurer blev meget store og er berømte for at have været enten giganter eller drabelige rovdyr. I de senere år har man fundet ud af, at der fandtes lige så mange arter af små dinosaurer, som der gjorde af de kæmper, mange af os har hørt om. Dinosaurernes verden var altså et økosystem, komplet med store og små arter – præcis som andre økosystemer i dag. På den måde kan arterne lettere deles om den mad, der er, og derved bliver de nemmere flere og flere. Men hvad er egentlig en dinosaur?

Fuglenes forfædre

På dinosaurernes tid levede der mange forskellige krybdyr. For eksempel de berømte flyveøgler, pterosaurerne, og de store havkrybdyr som svaneøgler og mosasaurer. Ingen af disse var dog dinosaurer. Dinosaurerne levede alle sammen på land. Med tiden udviklede en gruppe af rovdinosaurerne sig til at kunne flyve – og blev til fuglene. Nulevende fugle er rent faktisk dinosaurer, som ikke er uddøde.

De første hurtigløbere

Ud over at dinosaurerne er kendetegnet ved at være i familie med hinanden, så kan man også kende dem på nogle ydre træk. De tidligste dinosaurer havde fx benene inde under kroppen på en særlig måde, som de andre krybdyr ikke havde. Deres ben skrævede altså ikke ud til siden, som de gør hos de fleste krybdyr og padder – fx krokodiller og firben i dag. På den måde kunne dinosaurer gå mere oprejst, og derfor kunne de også løbe hurtigere fra fjender eller efter bytte. Det gav dinosaurerne en kæmpe fordel og gjorde dem kort efter til den mest dominerende dyregruppe i mange millioner år. Deres ben var altså hemmeligheden bag succesen. De dominerede landjorden i 150 millioner år. Helt fra Triastiden til Kridttiden – hvor en stor meteor bragede ind i Jorden og dræbte det meste liv. Dinosaurerne herskede i meget lang tid. Til sammenligning har mennesker kun eksisteret i ca. 1 million år.

Varmblodede dinosaurer

I mange år troede forskerne, at dinosaurer var langsomme og koldblodede dyr, ligesom de krybdyr der lever i dag. Men i de senere år har man fundet ud af, at dinosaurerne var varmblodede og meget aktive. For eksempel havde mange dinosaurer en slags fjerdragt, som de blandt andet kunne bruge til at holde sig varme med. For et koldblodet dyr som fx en krokodille er det en ulempe at være dækket af fjer eller pels. Fjerene blokerer for solens stråler, som de koldblodede dyr skal bruge for at blive varmet op. Så efter man har fundet ud af, at mange dinosaurer havde fjer, kan man regne ud, at de nok ikke var koldblodede.

Det er altså ikke så mærkeligt, at dinosaurerne dominerede verden i så mange millioner år. De var simpelthen de første, der kunne bevæge sig aktivt, og som ikke havde brug for solens stråler til at varme sig op. De var varmblodede og hurtige. På den måde blev de farligere jægere, og de blev bedre til selv at undslippe rovdyr.